UCHWAŁA NR 152/2019
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 24 stycznia 2019 r.

w przedmiocie odmowy przedstawienia wniosku o powołanie byłego sędziego na urząd sędziego

Na podstawie art. 98 § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, ze zm.) Krajowa Rada Sądownictwa odmawia przedstawienia wniosku o powołanie Pani Sylwii Marii Seidel-Nowak do pełnienia urzędu na poprzednio zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach.

UZASADNIENIE

I

Pismem z 28 grudnia 2018 r. Pani Sylwia Maria Seidel-Nowak – notariusz Izby Notarialnej w Katowicach (dalej: uczestniczka postępowania) oświadczyła Krajowej Radzie Sądownictwa wolę powrotu na urząd sędziego i poprzednio zajmowane stanowisko sędziego Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach.

II

W celu przygotowania sprawy do rozpatrzenia na posiedzeniu Krajowej Rady Sądownictwa, Przewodniczący Rady wyznaczył zespół, zawiadomił Ministra Sprawiedliwości o jego powołaniu oraz o sprawach indywidualnych przekazanych zespołowi w celu przygotowania ich do rozpatrzenia na posiedzeniu Rady. Minister Sprawiedliwości nie przedstawił opinii w trybie art. 31 ust. 2b ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84; dalej: ustawa o KRS).

Zespół członków Krajowej Rady Sądownictwa na posiedzeniu 24 stycznia 2019 r. przyjął stanowisko rekomendujące Krajowej Radzie Sądownictwa nieprzedstawienie wniosku o powołanie Pani Sylwii Marii Seidel-Nowak do pełnienia urzędu na poprzednio zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach.

III

Zgodnie z art. 98 § 2–4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 52, ze zm.; dalej: p.u.s.p.) sędzia, który został mianowany, powołany lub wybrany do pełnienia funkcji w organach państwowych, samorządu terytorialnego, w służbie dyplomatycznej, konsularnej lub w organach organizacji międzynarodowych oraz ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską, jest obowiązany zrzec się niezwłocznie swojego urzędu, chyba że przechodzi w stan spoczynku (§ 2). Sędzia, który zrzekł się urzędu z przyczyn określonych w § 2, może powrócić na urząd sędziego i poprzednio zajmowane stanowisko, jeżeli przerwa w pełnieniu obowiązków sędziego nie przekracza dziewięciu lat, chyba że pełnił funkcje sędziowskie lub prokuratorskie w międzynarodowych lub ponadnarodowych organach sądowych (§ 3). W przypadku przewidzianym w § 3, Krajowa Rada Sądownictwa, z inicjatywy zainteresowanego, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosek o powołanie byłego sędziego na urząd sędziego, chyba że nie spełnia on warunków wymaganych do powołania na urząd sędziego. Po powołaniu na urząd, sędziemu wyznacza się poprzednio zajmowane stanowisko i miejsce służbowe, niezależnie od liczby stanowisk sędziowskich w danym sądzie.

Pani Sylwia Maria Seidel-Nowak urodziła się w 1972 r. w Lubaniu. W 1995 r. ukończyła wyższe studia prawnicze na Uniwersytecie Śląskim w Katowicach, uzyskując tytuł magistra z wynikiem bardzo dobrym. Po odbyciu aplikacji sądowej w okręgu Sądu Okręgowego w Katowicach złożyła we wrześniu 1997 r., egzamin sędziowski z wynikiem ogólnym dobrym. W latach 1997-1999 zajmowała stanowisko asesora sądowego w Sądzie Rejonowym w Katowicach. Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z 24 września 1999 r. została powołana do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego tego Sądu (po reorganizacji: Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach). W związku z ubieganiem się o powołanie na stanowisko notariusza, z dniem 31 grudnia 2009 r. zrzekła się urzędu sędziego sądu rejonowego. Decyzją Ministra Sprawiedliwości z 18 lutego 2010 r. została

powołana na stanowisko notariusza, z wyznaczeniem siedziby kancelarii notarialnej w Katowicach, zaś decyzją Ministra Sprawiedliwości z 14 lipca 2015 r., na jej wniosek, zmieniono siedzibę kancelarii notarialnej wyznaczając jej siedzibę w Tychach. Aktualnie prowadzi Kancelarię Notarialną w Tychach.

Podejmując uchwałę, Rada kierowała się kryteriami wyrażonymi w art. 98 § 2, 3 i 4 p.u.s.p. Po wszechstronnym rozważeniu całokształtu okoliczności sprawy Krajowa Rada Sądownictwa ustaliła, że

1) przerwa w pełnieniu przez uczestniczkę postępowania obowiązków sędziego nie przekracza dziewięciu lat,

2) nie został spełniony warunek określony w art. 98 § 3 p.u.s.p., albowiem zrzeczenie się przez uczestniczkę postępowania urzędu sędziego nastąpiło w związku z powołaniem przez Ministra Sprawiedliwości na stanowisko notariusza, który nie jest „funkcją w organach państwowych" w rozumieniu art. 98 § 2 p.u.s.p.

Krajowa Rada Sądownictwa, po wysłuchaniu stanowiska zespołu członków, dokonała wszechstronnej analizy zgromadzonych materiałów oraz zapoznała się z wyrokiem Sądu Najwyższego z 26 kwietnia 2012 r., sygnatura akt III KRS 10/12, do którego uczestniczka postępowania odwołuje się w uzasadnieniu złożonego wniosku. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w tym wyroku przepis art. 98 § 2 p.u.s.p. uwzględnia możliwość powrotu na poprzednio zajmowane stanowisko sędziowskie wyłącznie w sytuacji, gdy zrzeczenie się urzędu sędziego nastąpiło w związku z mianowaniem, powołaniem lub wyborem do pełnienia funkcji w szeroko pojmowanym organie państwowym. Pojęcie organu państwowego w rozumieniu tego przepisu obejmuje organy władzy państwowej, organy administracji państwowej (rządowej), w tym administracji szczególnej, oraz organy kontroli państwowej i ochrony państwa. Kryterium określającym funkcje w organie państwowym, których pełnienie umożliwia powrót na urząd sędziego i poprzednio zajmowane stanowisko, nie jest zatem rodzaj organu państwowego, ale charakter stosunku prawnego, na podstawie którego funkcja w danym organie państwowym była pełniona. Ustawodawca ograniczył bowiem w omawianym przepisie zakres podmiotowy owych funkcji do tych, które mogą być sprawowane jedynie na podstawie mianowania, powołania lub wyboru. Sąd Najwyższy dokonując analizy pozycji ustrojowej komornika sądowego w kontekście zakwalifikowania go do kategorii organów państwowych zwrócił uwagę na okoliczność, że:

1) komornik jest powoływany przez Ministra Sprawiedliwości,

2) komornik wykonuje ustawowe zadania państwa w zakresie wykonywania orzeczeń sądowych, zaś forma i sposób realizacji tych zadań uregulowana jest w normach o charakterze publicznoprawnym,

3) komornik pozostaje w stosunku nadrzędności w stosunku do stron postępowania egzekucyjnego,

4) komornik jest monokratycznym organem wyposażonym przez państwo w określone władcze kompetencje zarówno wobec osób, jak i innych instytucji publicznych,

5) komornik został upoważniony do nakładania kar, co jest atrybutem władzy publicznej,

6) komornik jest organizacyjnie i funkcjonalnie powiązany z władzą sądowniczą – konstytucyjnie wyodrębnioną postacią władzy publicznej (komornicy działają przy sądach rejonowych, nie wchodząc jednak w ich strukturę),

7) komornika i strony postępowania (wierzyciela i dłużnika) nie łączy stosunek o charakterze prywatnoprawnym, lecz stosunek publicznoprawny.

Rada kierując się wykładnią art. 98 § 2 p.u.s.p. dokonaną przez Sąd Najwyższy uznała, że pozycja ustrojowa notariusza jest odmienna od pozycji ustrojowej komornika sądowego. Komornik jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych – Dz. U. z 2018 r. poz. 771 ze zm., dalej: ustawa o komornikach sądowych), natomiast notariusz w zakresie swoich uprawnień działa jako osoba zaufania publicznego korzystając z ochrony przysługującej funkcjonariuszom publicznym (art. 2 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie – Dz. U. z 2017 r. poz. 2291 ze zm., dalej: Prawo o notariacie). Za szkodę wyrządzoną przez komornika solidarnie z nim odpowiada Skarb Państwa (art. 36 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych), regulacja taka nie występuje w przypadku szkody wyrządzonej przez notariusza (art. 49 ustawy – Prawo o notariacie). Notariusz nie jest wyposażony we władcze kompetencje wobec innych instytucji publicznych. Nie został również upoważniony do nakładania kar, co ma miejsce w przypadku komornika sądowego. Pomimo tego, że notariusz jest powoływany przez Ministra Sprawiedliwości, nie pełni on funkcji w organie państwowym w rozumieniu art. 98 § 2 p.u.s.p.

Z uwagi na powyższe Rada uznała, że w przypadku uczestniczki postępowania zrzeczenie się urzędu sędziego nie nastąpiło w związku z mianowaniem, powołaniem lub wyborem do pełnienia funkcji w organach państwowych, bądź pozostałych wymienionych w tym przepisie. Tym samym nie zostały spełnione przesłanki ustawowe do powołania uczestniczki postępowania na poprzednio zajmowane stanowisko sędziowskie na podstawie art. 98 § 4 p.u.s.p.

Powyższe stanowisko znajduje również potwierdzenie w wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 24 maja 2011 r. w sprawie C-47/08 Komisja Europejska przeciwko Belgii, w którym Trybunał jednoznacznie stwierdził m.in., że czynności powierzone notariuszom (pomimo istotnych skutków prawnych, które są przyznane ich aktom) nie są związane z wykonywaniem władzy publicznej, albowiem brakuje im bezpośredniego i szczególnego udziału w wykonywaniu władzy publicznej w zakresie w jakim wola, nadzór lub decyzja sądu mają szczególne znaczenie. W uzasadnieniu wyroku Trybunał stwierdził, że nie wiążą się z bezpośrednim i szczególnym udziałem w wykonywaniu władzy publicznej powierzone notariuszom czynności związane z:

1) nadaniem charakteru dokumentu urzędowego aktom lub umowom, albowiem treść tych dokumentów – w granicach dozwolonych prawem – określają swobodnie strony i notariusz nie może jednostronnie (bez uprzedniej zgody stron) zmienić ich treści,

2) uzyskaniem wykonalności przez dokumenty urzędowe,

3) spisem inwentarza spadkowego, inwentarza wspólności majątkowej lub współwłasności, jak też nałożenia i zdjęcia pieczęci,

4) sporządzaniem darowizn, testamentów oraz umów majątkowych małżeńskich, które muszą być zawarte w formie aktu notarialnego pod rygorem nieważności,

5) pobieraniem podatków i opłat za wpis hipoteki.

Trybunał zwrócił również uwagę na okoliczność, że co do zasady (poza przypadkiem wyznaczenia notariusza przez sąd) każda strona ma prawo swobodnego wyboru notariusza. Pomimo tego, że wynagrodzenie notariuszy ustalone jest ustawowo, to jednak jakość świadczonych przez nich usług może się różnić i zależy od posiadanych kwalifikacji. Oznacza to, że wykonują oni zawód w warunkach konkurencji, co nie jest cechą wykonywania władzy publicznej. Ponadto notariusz ponosi bezpośrednio i osobiście odpowiedzialność wobec swoich klientów za szkody związane z wykonywaniem czynności zawodowych.

Analogiczne stanowisko zostało wyrażone przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawach: C-50/08 Komisja Europejska przeciwko Francji, C-51/08 Komisja Europejska przeciwko Luksemburgowi, C-53/08 Komisja Europejska przeciwko Austrii, C-54/08 Komisja Europejska przeciwko Niemcom, C-61/08 Komisja Europejska przeciwko Grecji oraz C-157/09 Komisja Europejska przeciwko Niderlandom.

W związku z tym, że do zrzeczenia się przez uczestniczkę postępowania urzędu sędziego doszło w związku z powołaniem na stanowisko notariusza, który nie jest organem państwowym w rozumieniu art. 98 § 2 p.u.s.p., Krajowa Rada Sądownictwa, podzieliła stanowisko zespołu członków.

Podczas posiedzenia Krajowej Rady Sądownictwa 24 stycznia 2019 r. za przedstawieniem Pani Sylwii Marii Seidel-Nowak z wnioskiem o powołanie do pełnienia urzędu na poprzednio zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach oddano: 0 głosów „za", 15 głosów „przeciw" oraz 0 głosów „wstrzymujących się", w związku z czym kandydatka nie uzyskała wymaganej bezwzględnej większości głosów.

Wobec powyższego Krajowa Rada Sądownictwa podjęła uchwałę, jak na wstępie.

Przewodniczący
Krajowej Rady Sądownictwa
sędzia Leszek Mazur

POUCZENIE

W razie odmowy przedstawienie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie byłego sędziego na urząd sędziego, zainteresowanemu służy skarga do Sądu Najwyższego (art. 98 § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz. U. z 2019 r. poz. 52, ze zm.).

Od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa uczestnik postępowania może odwołać się do Sądu Najwyższego z powodu sprzeczności uchwały Rady z prawem. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem Przewodniczącego Rady w terminie dwutygodniowym od doręczenia uchwały z uzasadnieniem. Do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej, przy czym nie stosuje się art. 87^1 k.p.c. (art. 44 ust. 1–3 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa; Dz. U. z 2019 r. poz. 84, ze zm.).